

บทบาทของสหประชาชาติในการดำเนินการเพื่อให้โรดเซียใต้ได้รับเอกราช
(ค.ศ. 1962 - ค.ศ. 1980)

นับแต่สหประชาชาติ ได้เริ่มปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 มกราคม 1946 เป็นต้นมา สหประชาชาติสามารถดำเนินการเพื่อปลดปล่อยอาณานิคม (Decolonization) ได้อย่างบรรลุผล กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1960 มีดินแดนซึ่งอยู่ในระบบภาวะทรัสตี และดินแดนที่ยังมิได้ปกครองตนเอง ที่อยู่ในทวีปแอฟริกา เอเชียและลาตินอเมริกา จำนวน 30 รัฐ ได้รับเอกราช และได้เข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติ กระนั้นก็ตาม ยังมีประชาชนกว่า 80 ล้านคน ที่ยังคงอยู่ภายใต้ระบบอาณานิคม¹ รัฐที่เป็นอาณานิคมเหล่านั้น ได้พยายามผลักดันให้สหประชาชาติดำเนินการเพื่อปลดปล่อยดินแดนอาณานิคม ตามรายละเอียดที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 ซึ่งบทบาทของสหประชาชาติในการดำเนินการเพื่อให้ดินแดนอาณานิคมได้รับเอกราชในด้านต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการเป็นที่ประชุมหารือของประชาคมโลก (World Forum) โดยที่องค์การสหประชาชาติเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ใหญ่ที่สุด มีองค์กรและหน่วยงานที่ประเทศทั่วโลกเกือบทั้งหมดเข้าร่วมเป็นสมาชิก องค์กรและหน่วยงานดังกล่าวเป็นสถานที่ที่ประเทศสมาชิกสามารถพบปะปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอาณานิคม โดยออกเป็นข้อมติเพื่อให้รัฐสมาชิกได้ถือปฏิบัติต่อไป

¹ Department of Public Information, The United Nations and Decolonization 1980, p. 4.

2. ด้านความเป็นที่รวบรวมความคิดริเริ่ม (Initiative) ที่ประชุมของ สหประชาชาติ ในคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ และคณะกรรมการที่สี่ จะเป็นที่ที่ ประเทศสมาชิก และประเทศที่มีปัญหาเรื่องเอกราช ได้อภิปรายแสดงทัศนคติ ปรัชญาหรือ รวบรวมความคิดเห็น เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นที่สอดคล้องกันและ เสนอร่างข้อมติ ต่าง ๆ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหานั้น
3. ด้านการประสานงาน (Co-Ordination) สหประชาชาติได้ออกข้อมติ ต่าง ๆ ในการมอบหมายหน้าที่ แต่งตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ในการดำเนินการประสาน งานเพื่อแก้ไขปัญหานั้น เช่น การดำเนินการของคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ คณะกรรมการที่สี่ ตลอดจนการดำเนินการของเลขาธิการสหประชาชาติ และคณะกรรมการ เฉพาะกิจอื่น ๆ แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการติดต่อกับประเทศที่เกี่ยวข้องในปัญหา นั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสารข้อมูล รายละเอียดของเหตุการณ์ สถานการณ์ ใน ประเทศนั้นอย่างต่อเนื่องแล้วรายงานให้สมัชชาหรือคณะมนตรีความมั่นคงได้รับทราบ
4. ด้านการสนับสนุน (Support) สหประชาชาติได้ให้ความสนับสนุนในการ แก้ไขปัญหานั้นโดยการจัดการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหานั้น ทั้งภายในองค์การ สหประชาชาติ และภายนอกองค์การสหประชาชาติ เพื่อสนับสนุนการต่อสู้ของประชาชาติ นั้น ให้ได้มาซึ่งสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของประชาชาตินั้น เช่น การจัด ประชุมระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนประชาชนซิมบับเว และนามิเบีย (International Conference in Support of the Zimbabwe and Namibia) ณ กรุงมาปูโต ประเทศโมซัมบิก ในปี ค.ศ. 1977
5. ด้านการดำเนินการ (Proceeding) องค์การสหประชาชาติมีสมัชชาเป็น องค์การหลักที่ดำเนินการเพื่อปลดปล่อยอาณานิคม โดยสมัชชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษ² เพื่อดำเนินการด้านนี้โดยเฉพาะ ซึ่งคณะกรรมการพิเศษจะดำเนินการให้มีการติดตาม สถานการณ์จัดการประชุมรับฟังข้อร้องเรียนจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศอาณานิคม

²Resolution 1654 (XVI), 1961.

และสรุปแนวทางทางแก้ไขปัญหาโดยเสนอร่างข้อมติต่อคณะกรรมการที่สี่และสมัชชาเพื่อออกเป็นข้อมติต่อไป

ในปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้³ องค์การของสหประชาชาติที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ มี อาทิส สมัชชาสหประชาชาติ โดยการดำเนินการอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการพิเศษสำหรับคณะมนตรีความมั่นคง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ส่วนเลขาธิการสหประชาชาติมีบทบาทในการดำเนินการประสานงาน รายงาน ติดตามการปฏิบัติตามข้อมติของประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แนวการแก้ไขปัญหาคตามมติของประชาคมโลกให้บรรลุผล โดยบทบาทขององค์การดังกล่าวมีตามลำดับดังนี้

1. บทบาทของสมัชชา

สมัชชา ได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินการเพื่อให้โรตี่เซียใต้ได้รับเอกราชเป็นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1962 โดยสมัชชาได้ออกข้อมติขอหมายให้คณะกรรมการพิเศษ พิจารณาว่าดินแดนไคบังที่ยังมิได้ปกครองตนเองตามข้อมติที่ 1514 (XV) โดยเฉพาะให้พิจารณาปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้ คณะกรรมการพิเศษได้สรุปรายงานเสนอสมัชชาว่า โรตี่เซียใต้เป็นดินแดนที่ยังมิได้ปกครองตนเอง³ โดยมีรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวปกครองประชาชนผิวดำ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 90% ของจำนวนประชาชนทั้งหมดของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ปกป้องอำนาจของชนกลุ่มน้อยผิวขาว คณะกรรมการพิเศษได้เสนอให้มีการจัดประชุมร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อย่างเร่งด่วน โดยมีผู้นำพรรคการเมืองผิวดำเข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งสมัชชาควรพิจารณาแก้ไขติดตามสถานการณ์ในโรตี่เซียใต้อย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่อันตรายต่อไป หลังจากที่สมัชชาได้รับทราบถึงสถานการณ์ในโรตี่เซียใต้ตามรายงานของคณะกรรมการพิเศษแล้ว สมัชชาได้พิจารณา "ปัญหาโรตี่เซียใต้" ในทุก

³The UN Yearbook 1962, p. 419.

สมัยประชุมนับตั้งแต่ ค.ศ. 1962-1980 และได้มีข้อมติออกมาทุกครั้งเพื่อกำหนดแนวทางตามขั้นตอนเพื่อให้ชนเผ่าในโรตี่เซียใต้ได้รับเอกราช สำหรับบทบาทของสมัชชาในการดำเนินการเพื่อให้โรตี่เซียใต้ได้รับเอกราช อาจแยกพิจารณาได้ 4 ประการ กล่าวคือ ประการแรก เป็นข้อมติของสมัชชาที่เกี่ยวกับปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้ ประการที่สอง การประชุมระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนประชาชนซิมบับเว ประการที่สาม การดำเนินการของคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ และประการสุดท้าย ข้อจำกัดของสมัชชาในการแก้ไขปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้ ซึ่งจะพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

1.1 ข้อมติของสมัชชาที่เกี่ยวกับปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้

ในห้วงระยะเวลาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1962-1980 สมัชชาได้ออกข้อมติเรียกร้องให้อังกฤษ ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในดินแดนดังกล่าวได้ดำเนินการคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นในโรตี่เซียใต้ และเป็นการรณรงค์ทางการทูต หากการสนับสนุนจากประชาคมระหว่างประเทศ โดยชี้ให้เห็นภัยอันตรายของปัญหาในโรตี่เซียใต้ ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องรีบแก้ไขสถานการณ์โดยเร็ว ตลอดจนเป็นการวางแนวปฏิบัติให้แก่รัฐสมาชิกในการแก้ไขปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้ สำหรับสาระสำคัญของข้อมติที่จะกล่าวถึงนี้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ในการแก้ไขปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้โดยต่อเนื่องของสมัชชา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

- ข้อมติที่ 1741 (XVI)⁴ มีสาระสำคัญดังนี้

1. เห็นชอบต่อข้อสรุปของคณะกรรมการพิเศษในสถาวการณ์เกี่ยวกับการนำปณิญาว่าด้วยการให้หลักประกันในการได้รับเอกราชแก่ประเทศ และประชาชาติที่เป็นอาณานิคมไปใช้ในทางปฏิบัติ ในการให้เอกราชแก่ประชาชน และประเทศโรตี่เซียใต้ และยืนยันว่าดินแดนโรตี่เซียใต้ เป็นดินแดนที่ยังมิได้ปกครองตนเอง ตามนัยแห่งกฎบัตรสหประชาชาติในหมวดที่ 11*

⁴Resolution 1741 (XVI), 1962.

*โปรดศึกษารายละเอียดในภาคผนวก ก.

2. เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) ให้มีการจัดประชุมเพื่อร่างรัฐธรรมนูญอย่างเร่งด่วน โดยให้ผู้แทนพรรคการเมืองต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมร่างรัฐธรรมนูญแทนรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1961 เพื่อเป็นการรับประกันสิทธิของประชาชนส่วนใหญ่ ตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาว่าด้วยการให้เอกราชแก่ประชาชน และประเทศที่เป็นอาณานิคม

(ข) ดำเนินการเพื่อรักษาสีติของกรณีตัวอย่างต่อเนื่อง และให้ยกเลิกข้อจำกัดทั้งทางกฎหมาย และทางปฏิบัติในการใช้สิทธิ เสรีภาพ เพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งยกเลิกกฎหมาย คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และการแบ่งแยกผิว

(ค) ให้นิรโทษกรรม และรับประกันว่าจะมีการปล่อยนักโทษทางการเมือง

3. เรียกร้องต่อ "คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ" ให้ดำเนินการต่อไปเพื่อสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมติสมัชชาที่ 1514 (xv) เกี่ยวกับปฏิญญาว่าด้วยการให้เอกราชแก่ประชาชน และประเทศที่เป็นอาณานิคม โดยเฉพาะในกรณีของโรดีเซียใต้ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชของประชาชน และประเทศโรดีเซียใต้ ต่อไป

- ข้อมติที่ 1760 (xvii)⁵ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ย้ำให้ที่ประชุมได้รับทราบอีกครั้งหนึ่งถึงข้อมติที่ 1747 (xvi)*
2. พิจารณาว่าความพยายามที่จะบังคับใช้รัฐธรรมนูญใน ค.ศ. 1962

⁵Resolution 1760 (XVII), 1962.

*ข้อมติที่ 1747 (xvi) เป็นข้อมติที่เรียกร้องให้อังกฤษจัดการประชุมเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1961 โดยมีผู้แทนของพรรคการเมืองต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมด้วย และได้เรียกร้องให้คณะกรรมการพิเศษดำเนินการตามข้อมติที่ 1514 (xv) ต่อโรดีเซียใต้ ทั้งนี้ เพื่อให้โรดีเซียใต้ได้รับเอกราช

ในโรตี่เซียใต้และความพยายามที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว จะนำไปสู่สถานการณ์อันร้ายแรงในโรตี่เซียใต้

3. เรียกร้องให้อังกฤษ ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อนำมาซึ่งความมั่นคง ดังนี้

(ก) ปฏิบัติตามข้อมติที่ 1747 (XVI) และ 1755

(XVII)*

(ข) ระบุว่าใช้รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1961 และยกเลิก

กำหนดการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว

(ค) จัดการประชุมร่างรัฐธรรมนูญตามข้อมติ 1747 (XVI)

อย่างเร่งด่วนเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้โรตี่เซียใต้

(ง) ให้มีการขยายสิทธิทางการเมืองโดยเฉพาะสิทธิใน

การออกเสียงเลือกตั้ง ให้แก่ประชาชน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และให้มีความเสมอภาคเกิดขึ้นแก่ประชาชนทั้งหมดในโรตี่เซียใต้

4. เรียกร้องให้เลขาธิการสหประชาชาติเป็นผู้ประสานไมตรีระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในโรตี่เซียใต้ โดยการเจรจากับอังกฤษ และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเร่งด่วนเพื่อเป็นไปตามข้อมติของสมัชชาในปัญหาโรตี่เซียใต้ และรายงานให้สมัชชาและคณะกรรมการพิเศษได้รับทราบ

5. ให้บรรจุหัวข้อ "ปัญหาโรตี่เซียใต้" ในระเบียบวาระการประชุมสมัชชาสมัยที่ 17

- ข้อมติที่ 1889 (XVIII)⁶ มีสาระสำคัญดังนี้

1. เรียกร้องมิให้อังกฤษมอบเอกราชแก่รัฐบาลกลุ่มน้อยผิวขาว

*ข้อมติที่ 1755 (XVII) เป็นข้อมติที่เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินการที่มีประสิทธิภาพเป็นการเร่งด่วนในการยกเลิกข้อจำกัดทางการเมืองของชนผิวดำในโรตี่เซียใต้ และให้อังกฤษรายงานสมัชชาในสมัยประชุมที่ 17 เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อมตินี้

⁶Resolution 1889 (XVIII), 1963.

จนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปในโรดีเซียได้

2. เรียกร้องให้รัฐสมาชิก โดยเฉพาะรัฐที่มีความสัมพันธ์กับอังกฤษให้ใช้อิทธิพลพิเศษเพื่อให้เกิดความชอบธรรมขึ้นตามความปรารถนาของประชาชนส่วนใหญ่ในโรดีเซียได้

- ข้อมติที่ 2012 (XX)⁷ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ประณามความพยายามของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ในการที่จะประกาศเอกราช โดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจของตนเอง

2. ประกาศให้ทราบว่าการรักษาไว้ซึ่งอำนาจของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้เป็นการขัดกับหลักการเสมอภาค และการกำหนดเจตจำนงของตนเองตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และข้อมติของสมัชชาที่ 1514 (XV) ในวันที่ 14 ธันวาคม 1960

3. เรียกร้องมิให้อังกฤษและรัฐสมาชิกยอมรับการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้

4. เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินมาตรการป้องกันการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวและในกรณีที่มีการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวแล้ว ให้อังกฤษยุติการบนาน เช่นนั้นเสียเพื่อจะได้มีการมอบอำนาจให้กับรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในโรดีเซียใต้

5. ตัดสินใจให้พิจารณาปัญหาสถานการณ์ในโรดีเซียใต้ต่อไปอย่างเร่งด่วนในการประชุมสมัยที่ 20 และพิจารณาคำเนิการที่จำเป็นในขั้นต่อไป

⁷Resolution 2012 (XX), 1965.

- ข้อมติ 2024 (XX)⁸ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ประณามการประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียวของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้
2. เรียกร้องให้อังกฤษปฏิบัติตามข้อมติของสมัชชา และคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อยุติการกบฏของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว
3. เสนอแนะให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาปัญหาโรดีเซียใต้เป็นการเร่งด่วน

- ข้อมติที่ 2151 (XXI)⁹ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงสิทธิที่มีอาณัติให้กันไว้ของประชาชนซิมบับเว* ในการมีเสรีภาพ และเอกราช ตลอดจนความชอบธรรมในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าว

⁸Resolution 2024 (XX), 1965.

⁹Resolution 2151 (XXI), 1966.

* คำว่า ซิมบับเว เป็นภาษาพื้นเมืองของแอฟริกัน (ภาษาบันตู) หมายถึง "Stone House" เป็นคำที่ใช้เรียกโบราณสถานที่มีลักษณะเป็นทอสูง ในภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งโบราณสถานดังกล่าวที่ใหญ่ที่สุดอยู่ในโรดีเซียใต้ มีความสูงถึง 34 ฟุต และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมขั้นสูงของชาติแอฟริกัน ขบวนการชาตินิยมในโรดีเซียใต้จึงนำคำดังกล่าวมาตั้งเป็นชื่อขบวนการ ซึ่งต่อมาเมื่อขบวนการชาตินิยมได้รับเอกราชแล้วได้เปลี่ยนชื่อประเทศใหม่ว่า "ซิมบับเว" สำหรับรายละเอียดในเรื่องนี้โปรดศึกษาเพิ่มเติมได้จาก Jennifer Seymour Whittaker, "Conflict in Southern Africa" in The Headline Series, (August 1978), p. 19.

2. แสดงความเสียใจต่อความล้มเหลวของอังกฤษ ในการจัดการกับรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้

3. ประณามการจัดการระหว่างอังกฤษและรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว* ในโรดีเซียใต้ที่จะมอบอำนาจให้กับรัฐบาลตั้งกล่าว ไม่ว่าจะโดยตั้งอยู่บนหลักการหรือพื้นฐานเช่นใด ซึ่งจะนำไปสู่การไม่ยอมรับสิทธิที่มีได้โอนให้กันได้ของประชาชนซิมบabwe ในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง และเอกราชตามข้อมติที่ 1514 (XV) ของสมัชชา

4. ประณามรัฐบาลโปรตุเกสและแอฟริกาใต้ในการให้ความสนับสนุนต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้**

5. ประณามการให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากต่างประเทศต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว อันเป็นการป้องกันมิให้ประชาชนซิมบabwe ได้รับเสรีภาพและเอกราช และเรียกร้องให้รัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการที่จำเป็นในการยุติการกระทำดังกล่าว

* หลังจากที่ยังอังกฤษไม่สามารถป้องกันการประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียวจากรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวแล้ว อังกฤษได้กำหนดจะทำการเจรจากับเอียน สมิธ ผู้นำรัฐบาลชนกลุ่มน้อย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยุติปัญหา ซึ่งเป็นการขัดต่อมติสมัชชาที่ให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมเจรจาแก้ไขปัญหา และเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวต่อรอง สำหรับรายละเอียดในเรื่องนี้ โปรดศึกษาเพิ่มเติมได้จาก Good C. Robert, U.D.I. The International Politics of the Rhodesian Rebellion (Princeton University Press, 1973), pp. 151-161.

** หลังจากการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวของโรดีเซียใต้แล้วคณะมนตรีความมั่นคงได้ลงมติให้มีการตัดสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจต่อโรดีเซียใต้ ซึ่งยังมีโปรตุเกสและแอฟริกาใต้ไม่ปฏิบัติตามมติดังกล่าว

6. แจ้งให้คณะมนตรีความมั่นคงได้รับทราบอีกครั้งหนึ่งถึง สถานการณ์ที่เป็นอันตรายในโรดีเซียใต้ เพื่อคณะมนตรีความมั่นคงจักได้ตัดสินใจดำเนิน มาตรการที่จำเป็นในการใช้กำลังภายใต้หมวดที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ*

7. เรียกร้องให้อังกฤษให้ดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการ ห้ามการส่งกำลังบำรุง รวมทั้งน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียมไปยังโรดีเซียใต้

8. เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินมาตรการที่จำเป็น รวมทั้งการ ใช้กำลังเพื่อปราบปรามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามข้อมติ ที่ 1514 (xv) และข้อมติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

9. เรียกร้องให้อังกฤษรายงานการปฏิบัติการตามข้อมติต่อ คณะกรรมการพิเศษ

10. เรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนต่อ ประชาชนซิมบาวเว ในการต่อสู้เพื่อความชอบธรรมเพื่อล้มล้างรัฐบาลชนผิวขาวกลุ่มน้อย ในโรดีเซียใต้และเพื่อให้ประชาชนซิมบาวเวได้รับเสรีภาพและเอกราช

11. เรียกร้ององค์การพิเศษที่เกี่ยวข้องและองค์การที่ให้ความ ช่วยเหลือระหว่างประเทศ ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยซิมบาวเวที่ได้รับความทุกข์ทรมานจาก ความกดขี่ของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว

ปรากฏว่าอังกฤษยังคงไม่ปฏิบัติตามข้อมติที่ 2151 โดยปฏิเสธการ ใช้กำลังในการปราบปรามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว ที่ประชุมสมัชชาได้กล่าวว่าเท่ากับเป็น การให้เวลารัฐบาลดังกล่าวกระทำการที่ก้าวร้าวและอันตรายต่อสันติภาพและความมั่นคง ระหว่างประเทศ เพราะรัฐบาลดังกล่าวยังคงดำเนินการจับกุม กักขัง นักชาตินิยม ซิมบาวเวอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1964 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวทำข้อตกลงร่วมกับแอฟริกาใต้ และโปรตุเกส ในการวางกองกำลังทหารไว้บริเวณพื้นที่ตอนใต้ของ ทวีปแอฟริกา เพื่อปราบปรามนักชาตินิยมแอฟริกันที่กำลังต่อสู้เพื่อเรียกร้องอิสรภาพและเอกราช ซึ่งกองกำลังดังกล่าวมีกำลังพลจำนวน ประมาณ 3,000 คน อยู่ในโรดีเซียใต้ ซึ่งสมัชชา

* โปรตศึกษารายละเอียดในภาคผนวก ก.

ได้ออกข้อมติที่ 2508 ปี ค.ศ. 1969¹⁰ ประกาศว่ามาตรการต่าง ๆ ที่ระบอบการปกครองที่ผิดกฎหมายใช้กีดกันการต่อสู้ของประชาชนซิมบับเว เพื่อให้ได้รับสิทธิอันชอบธรรม และต่อต้านลัทธิแบ่งแยกผิวเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ต่อมาในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1970 รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ ได้ประกาศตนเองเป็นสาธารณรัฐ เพื่อเป็นการกีดกันมิให้ชนผิวดำได้ใช้สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง สมัชชาได้ออกข้อมติที่ 2652 ปี ค.ศ. 1970¹¹ ประกาศว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการผิดกฎหมาย และประณามอังกฤษที่มีได้ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามระบอบการปกครองที่ผิดกฎหมายนั้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 1971 ที่ประชุมสมัชชาได้มีความเห็นพ้องกันว่า สถานการณ์กำลังเลวร้าย เนื่องจากความล้มเหลวของอังกฤษในการปราบปรามระบอบการปกครองที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งการลงโทษทางเศรษฐกิจของสหประชาชาติไม่อาจยุติการปกครองของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ได้ จึงควรเพิ่มมาตรการการลงโทษทางเศรษฐกิจตามที่ได้ระบุไว้ในข้อที่ 41 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งผู้แทนอังกฤษได้อ่านแถลงการณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ ในที่ประชุมครั้งนี้ว่า อังกฤษจะจัดให้มีการเจรจาทำความตกลงกับระบอบการปกครองที่ผิดกฎหมายในกรุงซอลสเบอร์รี่ โรดีเซียใต้ เพื่อเป็นการคลี่คลายปัญหา อังกฤษมีความหวังว่าประชาชนในโรดีเซียใต้จะยอมรับข้อตกลงนี้ จึงจัดตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่ง คือคณะกรรมการเพียร์ซ (Pearce Commission) ภายใต้การนำของ Lord Pearce เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบทัศนคติของประชาชนในโรดีเซียใต้เกี่ยวกับ "ข้อตกลงในการแก้ไข้ปัญหา" ดังกล่าว แต่ปรากฏว่าข้อเสนอของอังกฤษได้รับการคัดค้านในที่ประชุมสมัชชา ที่ประชุมเห็นว่าหลักการนี้เป็นหลักการที่เอื้อประโยชน์แก่ชนกลุ่มน้อยผิวขาว และถือเป็นการทรยศต่อชนผิวดำ และเป็นการทำข้อตกลงโดยพลการที่ไม่คำนึงถึงสิทธิของชาวแอฟริกัน ในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ในขณะเดียวกันที่ประชุมได้พิจารณาถึงปัญหาที่สหรัฐอเมริกาอนุมัติให้มีการนำเข้าแร่โครเมียม และนิกเกิลจากโรดีเซียใต้ ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง สมัชชาจึงได้ออก

¹⁰ Resolution 208 (XXIV), 1969.

¹¹ Resolution 2652 (XXV), 1970

ข้อมติที่ 2765 ปี ค.ศ. 1971¹² เรียกร้องสหรัฐอเมริกานำเข้าแร่โครเมียม และนี่ก็เกิดจาก โรดดีเซียใต้ และยืนยันถึงสิทธิของชาวแอฟริกันในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง และย้ำว่าจะไม่มีการมอบเอกราชก่อนที่จะมีการปกครองโดยประชาชนส่วนใหญ่ สมัชชายังได้ปฏิเสธ "ข้อตกลงในการแก้ไขปัญหา" ระหว่างอังกฤษและเอียน สมิธ¹³ แต่อังกฤษยังคงยืนยันกรานที่จะส่งคณะกรรมการเพียร์ซ ไปสำรวจทัศนคติของชาวแอฟริกัน ผลปรากฏว่าชาวแอฟริกัน ในโรดดีเซียใต้ ไม่ยอมรับข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาระหว่างอังกฤษกับเอียน สมิธ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชนผิวดำในโรดดีเซียใต้มีความเข้าใจปัญหาการเมืองภายในและปัญหาการเมืองระหว่างประเทศดี และสามารถที่จะปกครองตนเองได้ สมัชชาได้ออกข้อมติที่ 2796 ปี ค.ศ. 1971¹⁴ ว่าเมื่ออังกฤษต้องการจะทรานส์เฟอร์ทัศนคติของชาวแอฟริกัน อังกฤษจะต้องกระทำภายใต้การเลือกตั้งทั่วไป โดยการลงคะแนนลับตามหลักการ "หนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง" โดยปราศจากข้อจำกัดทางด้านสีผิว การศึกษา ทรัพย์สินสมบัติ หรือระดับรายได้ที่ได้รับใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งให้ อังกฤษเร่งจัดการประชุมเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยเร็ว โดยมีตัวแทนขบวนการชาตินิยม เข้าร่วมเพื่อกำหนดอนาคตของประเทศโดยวิถีทางของประชาธิปไตย

ต่อมาในปี ค.ศ. 1973 ผู้แทนขบวนการกู้ชาติในโรดดีเซียใต้ อาทิ Edward Ndlovu (ZAPU) Mukudze Mudzibwe (ZANU) และนาย Canvan Banana (ANC) ได้แถลงในที่ประชุมสมัชชาสมัยที่ 28 ว่า อังกฤษยังมีได้ดำเนินการพยายามอย่างจริงจังที่จะยุติการกดขี่ข่มเหง และมีได้สนับสนุนการปกครองโดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงเรียกร้องให้อังกฤษแสดงนโยบายในการแก้ไขปัญหารอดดีเซียใต้ให้ชัดเจน นอกจากนี้ยังได้มีการอภิปรายของผู้แทนของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งมีความเห็นว่าสถานการณ์ในโรดดีเซียใต้ได้ขยายความรุนแรงยิ่งขึ้น ภายหลังจากที่ชาว

¹²Resolution 2765 (XXVI), 1971.

¹³Resolution 2796 (XXVI), 1971.

¹⁴Resolution 2945 (XXVII), 1972.

แอฟริกันปฏิเสศ "ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหานี้" ที่อังกฤษได้ทำความตกลงกับเอียน สมิธแล้ว สมัชชาจึงออกข้อมติที่ 3115 ปี ค.ศ. 1973¹⁵ ให้อังกฤษใช้มาตรการที่เป็นผลในการปราบปรามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวและมีให้อังกฤษมอบอำนาจหรืออธิปไตยไม่ว่าด้วยสถานการณ์ใด แก่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวและให้มีการถอนทหารแอฟริกาใต้ที่ดำเนินการปราบปรามแนวร่วม กูชาตินิโรดีเซียให้ออกไปจากประเทศดังกล่าวนี้ด้วย และได้ออกข้อมติที่ 3116 ปี ค.ศ. 1973¹⁶ ที่มีลักษณะบังคับข้อร้องขอให้รัฐบาลทุกประเทศงดเว้นการติดต่อด้านสัมพันธ์กับประเทศ โรดีเซียใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ร้องขอให้สหรัฐอเมริกา ยุติ การปฏิบัติการของสายการบิน โรดีเซียใต้ ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติโรดีเซียใต้ สำนักแถลงข่าว ในโรดีเซียใต้ ซึ่งตั้งอยู่ในสหรัฐฯ อีกด้วย และได้วิงวอนสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคง ที่ออกเสียงคัดค้านข้อเสนอของสมาชิกในปัญหานี้ ได้ทำการพิจารณาท่าทีที่ไม่เกื้อกูลดังกล่าว เพื่อกำจัดการคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ อันน่าวิตกในโรดีเซียใต้

ต่อมาในปี ค.ศ. 1976 สมัชชาได้ออกข้อมติที่ 32/145 ปี ค.ศ. 1977¹⁷ ด้วยความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ของรัฐสมาชิกว่าจะจัดให้มีการประชุม ระหว่างประเทศเพื่อระดมความสนับสนุนให้กับประชาชนในซิมบับเวและนามิเบีย (The International Conference in Support of the Peoples of Zimbabwe and Namibia) ขึ้นที่มัญญูโต ประเทศโมซัมบิก ในปี ค.ศ. 1977 โดยให้เลขาธิการ สหประชาชาติร่วมมือกับคณะกรรมการพิเศษ ดำเนินการจัดประชุมดังกล่าว เพื่อระดมความ สนับสนุนทั้งทางวัตถุและทางศีลธรรมต่อขบวนการกูชาตินิโรดีเซียในดินแดนทั้งสอง

ต่อมาในปี ค.ศ. 1977 สมัชชาได้ออกข้อมติที่ 32/116 ปี ค.ศ. 1977¹⁸ ประณามการรุกรานของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวที่ได้ส่งกองกำลังรูล้ำไปยัง

¹⁵Resolution 3115 (XXVIII), 1973.

¹⁶Resolution 3116 (XXVIII), 1973.

¹⁷Resolution 31/145, 1976.

¹⁸Resolution 32/116 A, 1977.

ประเทศโมซัมบิก บอตสวานา และแซมเบีย และได้เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินการที่มีประสิทธิภาพในการให้ประชาชนซิมบับเวได้รับเอกราช ซึ่งเป็นไปตามความปรารถนาของประชาชนซิมบับเวและข้อคิดของสหประชาชาติ

จากการพิจารณาถึงข้อคิดของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเอกราชของโรดีเชียได้แล้วพอสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้คือ

ก. การเรียกร้องต่ออังกฤษ ในปี ค.ศ. 1962 สมาชิกได้ออกข้อคิดเรียกร้องให้อังกฤษจัดการแก้ไขปัญหาเอกราชของโรดีเชียได้ เช่น เรียกร้องให้อังกฤษจัดประชุมเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่จำกัดสิทธิทางการเมืองของชนผิวดำ และแบ่งแยกผิว

ภายหลังการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวในปี ค.ศ. 1965 ของโรดีเชียได้แล้ว สมาชิกได้เรียกร้องให้อังกฤษปฏิบัติตามข้อคิดของคณะมนตรีความมั่นคงและให้อังกฤษดำเนินการที่จำเป็น รวมทั้งการใช้กำลังในการปราบปรามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเชียได้ ตามข้อคิดที่ 1741 ค.ศ. 1962 และข้อคิดที่ 2024 ปี ค.ศ. 1965 เป็นต้น

ข. การเรียกร้องต่อสหรัฐอเมริกา สมาชิกได้ออกข้อคิดเรียกร้องมิให้สหรัฐอเมริกานำเข้าแร่โครเมียม และนิเกิลจากโรดีเชียได้ ตามข้อคิดที่ 2765 ปี ค.ศ. 1971 และเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกายุติการดำเนินกิจการของสายการบินโรดีเชียได้ สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติโรดีเชียได้ และของสำนักแถลงข่าวในโรดีเชียได้ ซึ่งตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกา และให้งดเว้นการติดต่อด้านสันติภาพ ๆ กับประเทศโรดีเชียได้ ตามข้อคิดที่ 3115 ปี ค.ศ. 1973

ค. การเรียกร้องต่อรัฐสมาชิกของสหประชาชาติ สมาชิกได้เรียกร้องรัฐสมาชิกไมให้ยอมรับการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเชียได้ แต่ให้ความสนับสนุนต่อประชาชนซิมบับเว ในการต่อสู้เพื่อให้ได้รับเอกราช นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามข้อคิดของคณะมนตรีความมั่นคง ในการลงโทษทางเศรษฐกิจแก่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเชียได้ และให้ตัดความสัมพันธ์ทางการทูต

และการกงสุลกับรัฐบาลดังกล่าว ตามข้อมติที่ 2012 ปี ค.ศ. 1965 ข้อมติที่ 2652 ปี ค.ศ. 1970 ข้อมติที่ 3116 ปี ค.ศ. 1973 เป็นต้น

ง. การประณามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวโรดีเซียใต้และรัฐผู้สนับสนุน สมัชชาได้มีข้อมติประณามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว ในการประกาศเอกราชฝ่ายเดียว ในปี ค.ศ. 1965 ประณามประเทศแอฟริกาใต้ และประเทศโปรตุเกส ในการให้ความสนับสนุนต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ นอกจากนี้ยังประณามอังกฤษที่มีได้ดำเนินการตามข้อมติของสหประชาชาติในการปราบปรามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ เช่นข้อมติที่ 2151 ปี ค.ศ. 1966 ข้อมติที่ 2652 ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้น

จ. การขอให้มีการจัดประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยปัญหาโรดีเซียใต้ สมัชชามีข้อมติให้มีการประชุมระหว่างประเทศเพื่อระดมการสนับสนุนแก่ประชาชนซิมบับเว ในการต่อสู้เพื่อเอกราช ที่เมืองมาปูโต ประเทศโมซัมบิก ตามข้อมติที่ 31/145 ปี ค.ศ. 1976 ของสมัชชา

ฉ. การให้คำแนะนำแก่คณะมนตรีความมั่นคง สมัชชาได้ให้คำแนะนำแก่คณะมนตรีความมั่นคงในการพิจารณาปัญหาเอกราชของโรดีเซียใต้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คณะมนตรีพิจารณาวางมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงระหว่างประเทศ เช่นข้อมติที่ 2024 ปี ค.ศ. 1965 เป็นต้น

จากข้อมติดังกล่าวแล้วนั้น นับได้ว่าสมัชชาได้วางแนวปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน ที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหายเอกราชของโรดีเซียใต้ โดยวิธีทางด้านการเมือง นอกจากนี้ ที่ประชุมสมัชชายังเป็นสถานที่ที่รัฐต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ร่วมกันอภิปรายหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังจะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของสมัชชา โดยเฉพาะกลุ่มประเทศโลกที่สาม ได้ให้ความสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ และมีจำนวนเพิ่มขึ้น* ย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า สมัชชาสามารถสร้างความกดดันทางการเมือง ให้ประเทศที่

*โปรดศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงของรัฐสมาชิกสหประชาชาติในสมัชชา ในภาคผนวก ง. ประกอบ

เกี่ยวข้องในความขัดแย้ง โดยเฉพาะอังกฤษ สหรัฐอเมริกา โปรตุเกส และแอฟริกาใต้ ซึ่งไม่ยินยอมปฏิบัติตามข้อมติของสหประชาชาติในระยะแรก ได้หันมายอมรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ชอบธรรมตามข้อมติของสมัชชา

1.2 การประชุมระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนประชาชนชาวซิมบับเวและนามิเบีย

การประชุมดังกล่าวได้มีขึ้นระหว่าง 16-12 พฤษภาคม ค.ศ. 1977 ที่เมืองมาปูโต ประเทศโมซัมบิก อันเป็นไปตามข้อมติของสมัชชา ที่ 31/145 ปี ค.ศ. 1976 มีประเทศเข้าร่วมประชุมประมาณ 50 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากรัฐสมาชิก 92 รัฐ รวมทั้งองค์กรของรัฐบาลและองค์กรที่ไม่มีรัฐบาลอีกเป็นจำนวนมาก ผลการประชุมปรากฏว่าที่ประชุมได้ออกคำประกาศที่เรียกกันว่า "คำประกาศมาปูโต" มีสาระสำคัญดังนี้

1. ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่แก่ประชาชนซิมบับเวในการต่อสู้เพื่อเอกราช
2. จักไม่มีการได้รับเอกราชก่อนหน้าที่จะมีการปกครองโดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ
3. การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับอนาคตของโรดีเซียจักต้องให้ประชาชนซิมบับเวได้รับการฝึกหัดพร้อมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ซึ่งมีผู้แทนคือขบวนการเพื่อเสรีภาพแห่งชาติของพวกเขา
4. ประณามการปกครองของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวอย่างรุนแรงที่ใช้มาตรการที่กดขี่ และทารุณในการปกครองประเทศ

นับว่าการประชุมดังกล่าวได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างมาก เห็นได้จากมติของที่ประชุมที่มีความเห็นพ้องต้องกันว่า จะให้ความสนับสนุนต่อประชาชนซิมบับเวในการต่อสู้เพื่อเอกราช ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติ ในการจัดการประชุมเพื่อระดมความสนับสนุนทั้งทางวัตถุ และทางศีลธรรม ให้กับประชาชนซิมบับเวในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง

1.3 การดำเนินการของคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ

ตามที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดและหน้าที่ของคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ไว้ในตอนต้นแล้ว ในที่นี้จะขอล่าวถึงการดำเนินการที่สำคัญของคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ที่เกี่ยวกับปัญหาเอกราชของโรดีเซียใต้ กล่าวคือสมัชชาได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ดำเนินการพิจารณาปัญหาเอกราช ตั้งแต่ ค.ศ. 1962 และนับตั้งแต่ดังกล่าวคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ได้ดำเนินการพิจารณาปัญหาอย่างต่อเนื่อง และอย่างเป็นขั้นตอน นับตั้งแต่การพิจารณาศึกษาสถานการณ์การเมืองภายในประเทศโรดีเซียใต้ การจัดประชุม เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหา การร่างข้อมติ เป็นต้น สำหรับบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ มีดังนี้

ในปี ค.ศ. 1962 คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ได้สรุปผลการพิจารณาว่า โรดีเซียใต้เป็นดินแดนที่ยังมิได้ปกครองตนเอง โดยรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวเชื้อสายอังกฤษยังคงปกครองประเทศ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่จำกัดสิทธิ เสรีภาพ ของชนผิวดำ และใช้สิทธิแบ่งแยกผิวปกครองประเทศ การปกครองดังกล่าวได้รับการคัดค้านอย่างมากจากชนผิวดำเจ้าของประเทศ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศต่อไปได้ คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ จึงพิจารณาจัดตั้งคณะอนุกรรมการชั้น 1 ชุด เพื่อทำหน้าที่ติดต่ोजเจรจากับประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหา นี้ และเพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน คณะอนุกรรมการชุดนี้ เรียกว่า "คณะอนุกรรมการว่าด้วยโรดีเซียใต้" * และคณะอนุกรรมการว่าด้วยโรดีเซียใต้ ได้เดินทางไปยังกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เพื่อเจรจาท้ารื้อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลอังกฤษเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือไป หลังจากที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เจรจากับอังกฤษแล้วจึงได้ทำรายงานเสนอคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ถึงผลการเจรจา ซึ่งสรุปได้ว่าอังกฤษไม่มีท่าทีที่ชัดเจน ในการแก้ไขปัญหาคือไป

* คณะอนุกรรมการนี้ ประกอบด้วย สมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ อินเดีเย มาลี ซีเรีย แทนแกนยาคา คูนีเซีย เวเนซุเอล่า โดยมีอินเดีเย เป็นประธาน

ตั้งกล่าว แม้ว่าจะได้แจ้งให้อังกฤษทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรดีเซียได้แล้วก็ตาม คณะอนุกรรมการฯ จึงได้เสนอว่าปัญหาโรดีเซียได้ควรจะได้รับ การพิจารณาจากสมัชชาว่าเป็น เรื่องเร่งด่วน (Matter of Urgency) ซึ่งคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ได้เสนอ เรื่องดังกล่าวต่อไปยังคณะกรรมการที่สี่ และสมัชชา

ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการเจรจากับอังกฤษเพื่อแจ้งให้ทราบว่ารัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวเตรียมการที่จะประกาศเอกราช แต่เพียงฝ่ายเดียว (Unilateral Declaration of Independence) หลังจากการเจรจาดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ ว่าด้วยโรดีเซียได้ได้รายงานคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าอังกฤษไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว และต่อมาในเดือน ตุลาคมปีเดียวกัน นายกรัฐมนตรีของอังกฤษได้แถลงในที่ประชุมคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ว่า

การประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียว จะไม่มีผลในทางกฎหมาย หนทางเดียวที่โรดีเซียได้จะเป็นเอกราชได้ก็โดยการดำเนินการของ รัฐสภาอังกฤษ การประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียวจึงเป็นการ กระทำที่ท้าทาย และเป็นกบฏ และจะนำมาซึ่งการสิ้นสุดความสัมพันธ์ระหว่างโรดีเซียได้กับอังกฤษ รวมทั้งจะตัดโรดีเซียได้ ออกจากองค์การระหว่างประเทศ โดยโรดีเซียได้จะถูกลงโทษ ทางเศรษฐกิจ และจะต้องถูกโดดเดี่ยวจากประชาคมระหว่าง ประเทศ¹⁹

คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ มีความพอใจในท่าทีดังกล่าวของ อังกฤษ²⁰ และได้ให้คณะอนุกรรมการพิจารณาติดตามสถานการณ์ในโรดีเซียได้ และให้ ประสานงานกับอังกฤษอย่างต่อเนื่องเพื่อรายงานคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ เกี่ยวกับ ความคืบหน้าในปัญหานี้

¹⁹ The UN. Yearbook 1964, p. 444.

²⁰ Mtshali B. Vulnidlela, Rhodesia: Background to Conflict,

ต่อมาในปี ค.ศ. 1976 คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ได้ลงมติในการส่งคณะกรรมการเฉพาะกิจระดับสูง ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 6 ประเทศ ไปยังประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้เพื่อดำเนินการหาข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับปัญหาโรตัสเซียใต้และนามิเบีย ซึ่งคณะกรรมการเฉพาะกิจได้เดินทางไปยังอังกฤษ แทนซาเนีย แคมเบีย บอตสวานา โมซัมบิก และเอธิโอเปีย เพื่อรับทราบข้อมูลและปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่และผู้นำของรัฐบาลดังกล่าว อีกทั้งได้พบปะกับเจ้าหน้าที่ขององค์การเอกภาพแอฟริกัน (OAU) และผู้แทนขบวนการชาตินิยม ANC แห่งโรตัสเซียใต้ด้วย ผลของรายงานที่คณะกรรมการเฉพาะกิจเสนอแก่คณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ภายหลังจากได้พบปะหารือกับประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้มีความเห็นให้เลขาธิการสหประชาชาติร่วมมือกับคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ จัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนประชาชนในโรตัสเซียใต้และนามิเบีย ในการต่อสู้เพื่อให้ได้ใช้สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ขึ้นในปี ค.ศ. 1977 นับว่าคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาโรตัสเซียใต้โดยตรงนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962-1980 ซึ่งเป็นปีที่โรตัสเซียใต้ได้รับเอกราช เนื่องจากเป็นผู้จัดประชุม พิจารณาปัญหาเอกราชของโรตัสเซียใต้ แสวงหาข้อเท็จจริง สรุปแนวทางแก้ไขร่างข้อมติ เพื่อวางเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น แล้วส่งผ่านไปยังคณะกรรมการที่สี่ ซึ่งคณะกรรมการที่สี่ จะเสนอร่างมติดังกล่าวไปยังที่ประชุมสมัชชา เพื่อให้รัฐสมาชิกลงคะแนนเสียงออกเป็นข้อมติเพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติของรัฐสมาชิกตามที่ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของข้อมติไว้แล้วในหัวข้อ ข้อมติของสมัชชาที่เกี่ยวกับปัญหาโรตัสเซียใต้

1.4 ข้อจำกัดของสมัชชาในการแก้ไขปัญหาเอกราชของโรตัสเซียใต้

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าองค์กรสหประชาชาติมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การส่งเสริมการปกครองตนเองของดินแดนต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้รับเอกราช โดยมีสมัชชาเป็นองค์กรสำคัญในการดำเนินการดังกล่าวโดยกฎบัตรสหประชาชาติได้ให้อำนาจองค์กรดังกล่าวที่จะออกข้อมติ (Resolution) ในลักษณะที่เป็นคำแนะนำ (Recommendations) และคำวินิจฉัย (Decisions) ดังนั้นข้อมติขององค์กรสหประชาชาติถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ขององค์กรสหประชาชาติสำหรับในปัญหาเอกราชของโรตัสเซียใต้ สมัชชาได้ออกข้อมติเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในลักษณะที่เป็นคำแนะนำ ซึ่งสมาชิกยังมีเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ในการตัดสินใจ

ด้วยตนเองว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ สำหรับปัญหาโรตี่เซียใต้ก็คล้ายคลึงกับดินแดนอาณานิคมอื่น ๆ ทั่วไป คือประเทศที่เป็นเจ้าของดินแดนอาณานิคม มักจะไม่ยอมปฏิบัติตามข้อมติของสมัชชาเพราะประเทศเหล่านั้นถือว่าดินแดนอาณานิคมเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้อธิปไตยของตน ซึ่งตนมีอำนาจที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับอาณานิคมอย่างเต็มที่ ประกอบกับขอบเขตอำนาจของสมัชชาในเรื่องดังกล่าวตามกฎบัตร เป็นเพียง "การให้คำแนะนำ" เท่านั้น สมัชชาจะต้องใช้ความพยายามทางการเมืองเป็นหลัก คือ ระดมคะแนนเสียงส่วนใหญ่เป็นการยืนยันมติทุกปี และชี้ให้ประเทศเจ้าของอาณานิคมตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติ ในเรื่องการให้ประชาชาติต่าง ๆ มีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (Self-determination) จนกว่าประเทศเจ้าของอาณานิคมนั้นจะคล้อยตามด้วยความสมัครใจสมัชชาจึงจะดำเนินการได้สะดวกขึ้น

ในกรณีของโรตี่เซียใต้นั้นในระยะแรก ๆ ประเทศเจ้าของอาณานิคมแห่งนี้รวมทั้งมหาอำนาจอื่น ๆ บางประเทศ ไม่ยอมปฏิบัติตามข้อมติของสมัชชา แต่ต่อมารัฐสมาชิก โดยเฉพาะมหาอำนาจได้ยอมปฏิบัติตามข้อมติของสมัชชา เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ของสหประชาชาติ ซึ่งได้แก่ กลุ่มประเทศโลกที่สามได้เป็นพลังผลักดันให้ให้มีการแก้ปัญหา นี้อย่างจริงจังตลอดมา** ประกอบกับการที่มหาอำนาจโดยเฉพาะอังกฤษ ได้หันมาร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อมติของสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1974 อันเป็นผลให้มหาอำนาจอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกาได้พิจารณาทบทวนนโยบายของตนต่อโรตี่เซียใต้และยินยอมปฏิบัติตามข้อมติของสหประชาชาติจนการแก้ไขปัญหาก็ประสบผลสำเร็จ

2. บทบาทของคณะมนตรีความมั่นคง

การที่คณะมนตรีความมั่นคงได้เข้ามามีบทบาทในปัญหาเอกราชของโรตี่เซียใต้เนื่องจากปัญหานี้ได้กลายเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยคณะมนตรีความมั่นคงได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็น

* โปรตศึกษารายละเอียดในภาคผนวก ง.

** โปรตศึกษารายละเอียดในบทที่ 5 ประกอบ

ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1963 ทั้งนี้เพราะว่าประเทศสมาชิกสหประชาชาติ อาทิ กานา กินี มอโรคโค และสาธารณรัฐอาหรับ ได้ส่งจดหมายร้องเรียนไปยังประธานคณะมนตรีความมั่นคง ให้จัดประชุมเพื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ในโรดีเซียได้ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสันติภาพของโลก คณะมนตรีความมั่นคงได้จัดประชุมตามข้อเรียกร้องดังกล่าว แต่ที่ประชุมไม่อาจมีมติใด ๆ เกี่ยวกับปัญหานี้ได้เนื่องจากร่างข้อมติได้รับการยับยั้งจากอังกฤษ ซึ่งเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง เมื่อสถานการณ์ในโรดีเซีย ได้ดำเนินต่อไปถึงขั้นที่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียได้เตรียมการประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียวจากอังกฤษ ผู้แทนรัฐแอฟริกันจำนวน 35 รัฐ* ได้เรียกร้องให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาปัญหาดังกล่าวเป็นการเร่งด่วน ต่อมาเมื่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวได้ประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียวในปี ค.ศ. 1965 แล้ว สมัชชาได้มีมติเสนอแนะให้คณะมนตรีความมั่นคงได้พิจารณาปัญหานี้เป็นการเร่งด่วนอีกทั้งอังกฤษก็ได้ร้องเรียนให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 - ค.ศ. 1980 คณะมนตรีความมั่นคงได้ออกข้อมติในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รัฐสมาชิกถือเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อยุติปัญหาเอกราชของโรดีเซียได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่คุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและเพื่อเป็นการลงโทษรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว สำหรับบทบาทของคณะมนตรีความมั่นคงในการแก้ไขปัญหานี้สามารถพิจารณาได้ 2 ประการ คือ ประการแรก ข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว และประการที่สอง ได้แก่ผลในทางปฏิบัติของข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคง

*รัฐแอฟริกันจำนวน 35 รัฐ ได้แก่ แอลจีเรีย บุรุนดี แคเมอรูน แอฟริกากลาง ชาติ คองโก (บราซซาวิล) สาธารณรัฐประชาชนคองโก คาไซเม่ เอธิโอเปีย กานอง กานา กินี ไควออร์โคสต์ กีนยา ไลบีเรีย ลิเบีย มาดากาสการ์ มาลาวี มาลี มอริตานิเย่ มอโรคโค ไนเจอร์ ไนจีเรีย รวันดา เซเนกัล เซียร์ราเลโอน โชมาลีเย ชูดาน โตโก ตูนิเซีย ยูกันดา สาธารณรัฐอาหรับ สหสาธารณรัฐแทนซาเนีย อัมเปอร์วอลตา และแซมเบีย

2.1 ข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว

เมื่อคณะมนตรีความมั่นคงได้รับการร้องเรียนจากผู้แทนรัฐแอฟริกันจำนวน 35 รัฐ รวมทั้งได้รับข้อเสนอแนะจากสมาชิกและการร้องเรียนจากอังกฤษเกี่ยวกับปัญหาการประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียวของโรดีเซียใต้ว่า เป็นปัญหากระทบกระเทือนต่อสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศแล้ว คณะมนตรีความมั่นคงได้จัดให้มีการประชุมพิจารณาเกี่ยวกับปัญหานี้ขึ้น และได้มีมติประณามการกระทำดังกล่าว ตลอดจนเรียกร้องมิให้รัฐต่าง ๆ ให้การรับรองรัฐบาลที่ผิดกฎหมายนั้น²¹ และได้ออกข้อมติในการกำหนดมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจแก่รัฐบาลดังกล่าว โดยมติของคณะมนตรีความมั่นคงแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นการให้คำแนะนำภายใต้หมวดที่ 6 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ขั้นตอนนี้คณะมนตรีความมั่นคงเพียงแต่เรียกร้องต่ออังกฤษ และรัฐต่าง ๆ ให้ร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง ตามที่ปรากฏในข้อมติที่ 217 (xx) ส่วนขั้นตอนที่สอง คือ ข้อมติอันเป็นการตัดสินใจใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ การตัดสินใจดังกล่าวนี้เป็นการใช้อำนาจภายใต้หมวดที่ 7 ของกฎบัตรฯ ซึ่งมีผลผูกพันตามกฎหมายให้รัฐสมาชิก สหประชาชาติทั้งหลายต้องปฏิบัติตาม ข้อมติดังกล่าวไว้แก่ ข้อมติที่ 232 ข้อมติที่ 253 ข้อมติที่ 277 (xxv) และข้อมติที่ 388 (xxxii)

ในที่นี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของข้อมติดังกล่าวข้างต้น และจากนั้นจะได้สรุปประเด็นสำคัญโดยส่วนรวมของข้อมติที่กำหนดมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้

- ข้อมติที่ 217 (xx)²² มีสาระสำคัญดังนี้

1. พิจารณาว่าสถานการณ์ที่เป็นผลมาจากการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียใต้ เป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรง อังกฤษ

²¹Resolution 216 (xx), 1965.

²²Resolution 217 (xx0), 1965.

ควรจะยุติสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจาก การปรากฏสถานการณ์เช่นนั้นจักส่งผลกระทบต่อสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ

2. ยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงข้อมติที่ 216 (xx) วันที่ 12 พฤศจิกายน 1965 และข้อมติของสมัชชาที่ 1514 (xv) วันที่ 14 ธันวาคม 1960
3. ประณามการแย่งชิงอำนาจของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวใน โรดีเซียใต้และพิจารณาว่า การประกาศเอกราชฝ่ายเดียวไม่มีผลทางกฎหมาย
4. เรียกร้องให้อังกฤษปราบปรามกบฏชนกลุ่มน้อยผิวขาวใน โรดีเซียใต้
5. เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินมาตรการที่เหมาะสม และมี ประสิทธิภาพในการปราบปรามรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว
6. เรียกร้องมิให้รัฐต่าง ๆ ให้การรับรองรัฐบาลชนกลุ่มน้อย ผิวขาวและมีให้ดำเนินการความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลดังกล่าว
7. เรียกร้องอังกฤษให้ใช้มาตรการที่สำคัญเพื่อให้ประชาชนใน โรดีเซียใต้ได้ใช้หลักการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ตามข้อมติที่ 1515 (xv) ของสมัชชา
8. เรียกร้องรัฐต่าง ๆ มิให้ความช่วยเหลือรัฐบาลชนกลุ่มน้อย ผิวขาว โดยเฉพาะให้ยุติการส่งอาวุธ และเครื่องมือทางการทหาร ไปยังโรดีเซียใต้ และให้ตัดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจโดยห้ามส่งน้ำมัน เข้าไปในโรดีเซียใต้
9. เรียกร้องให้อังกฤษดำเนินมาตรการที่ไ้ประกาศไว้อย่าง เคร่งครัด รวมทั้งให้ดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดไว้ในข้อ 8 ของข้อมตินี้
10. เรียกร้องให้องค์การเอกภาพแอฟริกา ปฏิบัติตามข้อมตินี้ เพื่อเป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดที่ 8 ของกฎบัตรสหประชาชาติ
11. พิจารณาบททวนปัญหานี้ อย่างต่อเนื่องเพื่อกำหนดมาตรการ ที่จำเป็นในทางปฏิบัติต่อไป

- ข้อมติที่ 232²³ มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. พิจารณาว่าสถานการณ์ในโรตตีเซียใต้เป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ
2. ตัดสินใจว่ารัฐสมาชิกของสหประชาชาติจะต้องห้ามมิให้มีการกระทำดังนี้
 - ก. นำเข้าสินค้า ประเภท แอสเบนตอส เหล็ก โครเมียม น้ำตาล ไบยาสูบ ทองแดง เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ หนังสัตว์ จากโรตตีเซียใต้
 - ข. กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริม การนำเข้าสินค้าจากโรตตีเซียใต้ และมีให้ส่งเงินทุนไปยังโรตตีเซียใต้เพื่อจุดประสงค์ในกิจกรรมดังกล่าว
 - ค. ส่งสินค้าประเภทที่ระบุไว้ ไปยังโรตตีเซียใต้ โดยทางเรือและเครื่องบิน
 - ง. กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมการนำเข้า อาวุธ กระสุน เครื่องบิน ยานพาหนะ และเครื่องมือเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอาวุธไปยังโรตตีเซียใต้
 - จ. การส่งน้ำมัน และผลิตภัณฑ์จากน้ำมันไปยังโรตตีเซียใต้
3. แจ้งให้รัฐสมาชิกได้ทราบว่า การไม่ปฏิบัติตามข้อมตินี้ ถือเป็น การละเมิดกฎบัตรสหประชาชาติข้อ 25*
4. วังวนรัฐสมาชิกมิให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน และ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ แก่รัฐบาลชนกลุ่มฝิวน้อยฝิวชาว

²³Resolution 232 (XXI), 1966.

* ข้อที่ 25 ได้บัญญัติไว้ว่า "สมาชิกของสหประชาชาติตกลงที่จะยอมรับและปฏิบัติตาม คำวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงตามกฎหมายปัจจุบัน"

5. เรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ ที่มีใช้สมาชิกของสหประชาชาติปฏิบัติตามบทบัญญัติข้อ 2 ของกฎบัตรสหประชาชาติ

6. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของสหประชาชาติ หรือขององค์กรชำนาญพิเศษ ปฏิบัติตามข้อ 2 ของข้อมตินี้

7. เรียกร้องให้เลขาธิการสหประชาชาติรายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติตามข้อมตินี้ของบรรดาประเทศสมาชิกให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบ

- ข้อมติที่ 253 (XXII)²⁴ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ประณามมาตรการกีดกันทางการเมืองทุกชนิด ของรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว ได้แก่ การจับกุม การกักขัง การทรมาน การประหารชีวิต อันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในโรดีเซียใต้ และเรียกร้องให้อังกฤษใช้มาตรการทุกอย่างที่เป็นไปได้เพื่อดำเนินการกับการกระทำดังกล่าว

2. เรียกร้องให้อังกฤษใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามกบฏในโรดีเซียใต้ และให้ประชาชนใต้ใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และข้อมติที่ 1514 (XV) ของสมัชชาสหประชาชาติ

3. ตัดสินใจว่าเพื่อให้บรรลุจุดหมายในการปราบปรามกบฏในโรดีเซียใต้ สมาชิกขององค์การสหประชาชาติทั้งหมดจักต้องห้ามการดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) การนำเข้าสินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร แร่ธาตุ ตลอดจนผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากโรดีเซียใต้ เข้ามาในอาณาเขตของประเทศสมาชิก และห้ามส่งออกสินค้าเหล่านั้น นับตั้งแต่วันที่ออกข้อมตินี้

²⁴Resolution 253 (XXII), 1968.

(ข) กิจกรรมใด ๆ ที่กระทำโดยพลเมืองของประเทศสมาชิก หรือในอาณาเขตของรัฐสมาชิกที่ส่งเสริมการส่งออกพืชผลทางการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ จากโรตตีเซียใต้ รวมทั้งข้อตกลงที่กระทำโดยพลเมืองของรัฐสมาชิกหรือในอาณาเขตของรัฐสมาชิกที่เกี่ยวกับพืชผล หรือผลิตภัณฑ์จากโรตตีเซียใต้ และการส่งออกสินค้านั้นหลังจากวันที่ลงมติแล้ว โดยรวมทั้งการโอนเงินทุนเข้าไปยังโรตตีเซียใต้ เพื่อกระทำกิจกรรมดังกล่าว

(ค) การขนส่งโดยทางเรือหรือทางเครื่องบิน ซึ่งจดทะเบียนเป็นของรัฐสมาชิก หรือที่เข้ามาโดยพลเมืองของรัฐสมาชิก หรือการส่งสินค้าโดยวิธีการขนส่งทางบกด้วยพาหนะต่าง ๆ ข้ามอาณาเขตของรัฐสมาชิกไปยังโรตตีเซียใต้ ภายหลังจากวันที่ออกข้อมตินี้แล้ว

(ง) การขายหรือการจัดส่งพืชผลทางการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ โดยพลเมืองของรัฐสมาชิก ยกเว้นเครื่องมือทางการแพทย์ อุปกรณ์ทางการศึกษา และการบริจาคเพื่อมนุษยธรรม ให้แก่บุคคลใดหรือองค์การใดในโรตตีเซียใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำธุรกิจใด ๆ ที่ดำเนินการอยู่ในโรตตีเซียใต้ หรือดำเนินการจากโรตตีเซียใต้ ตลอดจนกิจกรรมใด ๆ ที่กระทำโดยพลเมืองของรัฐสมาชิกหรือกระทำในอาณาเขตของรัฐสมาชิก ซึ่งส่งเสริมหรือคาดว่าจะส่งเสริมการขาย หรือการจัดการดังกล่าว

(จ) การขนส่งโดยทางเรือ หรือทางเครื่องบิน ซึ่งจดทะเบียนเป็นของรัฐสมาชิกหรือที่เข้ามาโดยพลเมืองของรัฐสมาชิก อาทิ พืชผลทางการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่ส่งมาทางเรือ ให้กับบุคคลใดหรือองค์การใดในโรตตีเซียใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำธุรกิจใด ๆ ที่ดำเนินการอยู่ในโรตตีเซียใต้ หรือดำเนินการจากโรตตีเซียใต้

4. ตัดสินใจว่ารัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติทุกรัฐจะไม่รับรองรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว หรือไม่ยอมรับกิจการใด ๆ ทางด้านการค้า อุตสาหกรรม สาธารณูปโภค การท่องเที่ยว เงินทุน และแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ในโรตตีเซียใต้ รัฐสมาชิกทุกรัฐจักต้องชักชวนมิให้พลเมืองของตน และบุคคลใดในอาณาเขตของตนรับรองรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาว และกิจกรรมดังกล่าว และห้ามมิให้ส่งเงินทุนใด ๆ ให้แก่บุคคลหรือ

องค์การในโรตตีเซียใต้ ยกเว้น การจ่ายเงินช่วยเหลือหรือเงินทุนอุดหนุนทางการแพทย์ มนุษยธรรมและการศึกษา

5. ตัดสินใจว่า รัฐสมาชิกทั้งหมดจะ

(ก) ห้ามบุคคลที่ถือหนังสือเดินทางที่ออกโดยรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในประเทศโรตตีเซียใต้เข้าประเทศ ทั้งนี้ยกเว้นการเดินทางเข้าด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรม

(ข) ดำเนินมาตรการที่ปฏิบัติได้ ในการห้ามบุคคลที่อาจมีถิ่นฐานอยู่ในโรตตีเซียใต้ หรือบุคคลที่คาดว่าจะให้ความสนับสนุนแก่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวเข้าประเทศและป้องกันมิให้มีกิจกรรมที่คาดว่าจะจัก เป็นการหลีกเลี่ยงปฏิบัติตามข้อมติ หรือข้อมติที่ 232 (1966) ในวันที่ 16 ธันวาคม 1966 ในประเทศของตน

6. ตัดสินใจว่ารัฐสมาชิกของสหประชาชาติต้องห้ามมิให้บริษัท การบิน ที่อยู่ในประเทศตนดำเนินกิจการการบินไปมาระหว่างโรตตีเซียใต้ กับประเทศสมาชิก และห้ามมิให้มี การติดต่อสัมพันธ์กับบริษัท การบินที่อยู่ในโรตตีเซียใต้

7. ตัดสินใจว่ารัฐสมาชิกของสหประชาชาติจักนำมติตามข้อ 3, 4, 5 และ 6 ไปปฏิบัติให้บรรลุผล

8. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกทั้งหมดของสหประชาชาติหรือสมาชิกของทบวงการชำนัญพิเศษ ใช้มาตรการป้องกันมิให้มีกิจกรรมและการดำเนินการโดยบุคคลในประเทศของตนที่เป็นการสนับสนุนให้มีการอพยพออกจากโรตตีเซียใต้

9. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกสหประชาชาติ หรือสมาชิกทบวงการชำนัญพิเศษดำเนินการภายใต้บทบัญญัติข้อ 41 ของกฎบัตรสหประชาชาติต่อโรตตีเซียใต้

10. ย้ำให้เห็นถึงความจำเป็นในการยกเลิกการตั้งกงสุลและผู้แทนทางการค้าไปประจำในโรตตีเซียใต้

11. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของสหประชาชาตินำข้อมติของ
คณะมนตรีความมั่นคงไปปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามข้อ 25 ของกฎบัตรสหประชาชาติ และแจ้ง
ให้รัฐสมาชิกได้ทราบว่า การปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามนั้น เป็นการละเมิดกฎบัตรสหประชาชาติ
12. แสดงความเสียใจที่รัฐต่าง ๆ มิได้ปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้
ข้อที่ 25 ของกฎบัตรสหประชาชาติ และตำหนิรัฐที่ยังดำเนินการค้าขายกับรัฐบาลชนกลุ่มน้อย
ผิวขาว ซึ่งเป็นการขัดกับข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคง
13. เร่งเร้าให้ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติให้ความ
ช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและวัตถุแก่ประชาชนโรดีเซียใต้ ในการต่อสู้เพื่อให้ได้รับเสรีภาพ
และเอกราช
14. เร่งเร้าให้รัฐที่มีใช้สมาชิกของสหประชาชาติปฏิบัติตามข้อมติ
นี้ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากหลักการที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ 2 ของกฎบัตรสหประชาชาติ
15. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญ
พิเศษในระบบของสหประชาชาติให้การช่วยเหลือแก่ประเทศแซมเบีย* เป็นลำดับแรกเพื่อช่วย
แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งแซมเบียอาจต้องเผชิญ ซึ่งมาจากการปฏิบัติตามข้อมติของ
คณะมนตรีความมั่นคง

* แซมเบีย เป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศในโรดีเซียใต้ทางตอนใต้
ของประเทศและเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล จึงต้องอาศัยโรดีเซียใต้เป็นทางผ่าน
ไปยังเมืองท่าเบียร์รา ในประเทศโมซัมบิก เพื่อขนถ่ายสินค้า อีกทั้งแซมเบียและโรดีเซียใต้
ยังเป็นประเทศคู่ค้า ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจ การคมนาคม ความจำเป็นในการ
พึ่งพาอาศัยดังกล่าว เปรียบได้กับฝาแฝดสยาม (Siamese Twins) โปรดศึกษารายละเอียด
เพิ่มเติมได้จาก Good C. Robert, U.D.I. The International Politics of the
Rhodesian Rebellion, p. 20.

16. เรียกร้องต่อรัฐสมาชิกสหประชาชาติ โดยเฉพาะรัฐที่มีความรับผิดชอบในด้านการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศให้การสนับสนุนอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามข้อมตินี้

17. พิจารณาว่าอังกฤษควรให้ความแน่ใจได้ว่าจะไม่มีข้อยุติใด ๆ เกิดขึ้น หากปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนโรตี่เซียใต้ โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่สนับสนุนหลักการปกครองโดยคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนในโรตี่เซียใต้ทั้งหมด

18. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของสหประชาชาติ หรือทบวงการชำนัญพิเศษรายงานต่อเลขาธิการสหประชาชาติ เกี่ยวกับมาตรการที่จะปฏิบัติตามข้อมตินี้

19. เรียกร้องให้เลขาธิการสหประชาชาติรายงานคณะมนตรีความมั่นคงถึงความคืบหน้าในการปฏิบัติตามข้อมตินี้

20. ตัดสินใจให้ตั้งคณะกรรมการว่าด้วยมาตรการลงโทษเพื่อ

ดำเนินการดังนี้*

(ก) ตรวจสอบรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อมตินี้ ตามที่เลขาธิการสหประชาชาติได้ส่งมา

(ข) แสวงหาข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการค้าขาย สินค้า และผลิตผลจากประเทศสมาชิกที่อาจทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามมาตรการในข้อมตินี้ เพื่อรายงานให้คณะมนตรีความมั่นคง

* คณะกรรมการว่าด้วยมาตรการลงโทษ ได้รับการแต่งตั้งจากคณะมนตรีความมั่นคง ในวันที่ 31 กรกฎาคม 1968 และเริ่มปฏิบัติงานเมื่อ 28 ตุลาคม 1968 สมาชิกของคณะกรรมการว่าด้วยมาตรการลงโทษ ได้แก่ อัลจีเรีย ฝรั่งเศส อินเดี ปารากวัย สหภาพโซเวียต อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

21. เรียกร้องให้อังกฤษ ให้การช่วยเหลือต่อคณะกรรมการ
ในด้านข่าวสาร ข้อมูลที่อาจได้รับ เพื่อให้มาตรการตามข้อมติ^{นี้} และข้อมติที่ 232 (1966)
มีประสิทธิภาพเต็มที่

22. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของสหประชาชาติ หรือสมาชิก
ทบวงการชำนัญพิเศษ รวมทั้งทบวงการชำนัญพิเศษ ให้ความสนับสนุน ด้านข้อมูล ข่าวสาร
แก่คณะกรรมการ เพื่อดำเนินการตามข้อมติ^{นี้}

- ข้อมติที่ 277 (XXV) ปีค.ศ. 1970 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ตัดสินใจว่าเพื่อให้เป็นไปตามกฎบัตรสหประชาชาติข้อ 41
และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการยุติการปกครองโดยรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวใน
โรดีเซียได้ รัฐสมาชิก จักต้อง

(ก) ตัดความสัมพันธ์ทางการทูต การกงสุล การค้า
การทหาร และความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ กับโรดีเซียได้ โดยเร่งด่วน

(ข) ยุติการนำเข้าและส่งออกสินค้าจากและไปยังโรดีเซียได้

2. เรียกร้องให้อังกฤษตัดความสัมพันธ์ทางด้าน การกงสุล การค้า
กับโรดีเซียได้

3. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกรายงานการปฏิบัติตามข้อมติ^{นี้}แก่
คณะกรรมการความมั่นคง

- ข้อมติที่ 388 (XXXII)²⁵ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ตัดสินใจให้รัฐสมาชิกทุกรัฐมีมาตรการที่เหมาะสมที่จะบังคับ
ประชาชนในประเทศของตนและบุคคลที่อยู่ภายในประเทศของตน จะไม่ทำการประกันภัย
สินค้านี้ต่อไป

²⁵Resolution 388 (XXXII), 1976.

- (ก) สินค้าออกจากโรตี่เซียใต้ หลังจากที่ให้มีการออกมตินี้
- (ข) สินค้าต่าง ๆ ที่ทราบหรือเชื่อได้ว่าจะเป็นสินค้าที่ส่ง

เข้าไปยังโรตี่เซียใต้ที่เป็นการชั้คต่อข้อมติที่ 253 (1968)

- (ค) สินค้าหรือทรัพย์สิน และกิจการทางด้านการพาณิชย์ การอุตสาหกรรมของรัฐของตน ซึ่งดำเนินการในโรตี่เซียใต้ อันเป็นการชั้คต่อข้อมติที่ 253 (1968)

2. ตัดสินใจว่า รัฐสมาชิกจะใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้ประชาชนและประเทศของตนอนุญาตให้กิจการภาครัฐด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรมในโรตี่เซียใต้ ได้ใช้สิทธิในชื่อเครื่องหมายการค้า หรือใช้สิทธิพิเศษทางการค้า ในการจดทะเบียนการค้า การขาย และการบริการอื่น ๆ

3. เรียกร้องให้รัฐที่มีได้เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ปฏิบัติตามข้อมตินี้

จากการพิจารณาถึงข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อโรตี่เซียใต้ จะเห็นได้ว่าข้อมติที่เป็นการตัดสินใจใช้มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ อันเป็นการใช้อำนาจภายใต้หมวดที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งมีผลผูกพันให้รัฐสมาชิกต้องปฏิบัติตามนั้น ได้แก่ ข้อมติที่ 232 ค.ศ. 1966 ข้อมติที่ 253 ค.ศ. 1968 ข้อมติที่ 277 ค.ศ. 1970 และข้อมติที่ 388 ค.ศ. 1976 ซึ่งสามารถสรุปรวมเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ ประเด็นแรก ได้แก่ข้อมติที่เกี่ยวกับการลงโทษทางเศรษฐกิจแต่เพียงบางส่วนต่อโรตี่เซียใต้ และประเด็นที่ 2 ได้แก่ ข้อมติที่เกี่ยวกับการลงโทษทางเศรษฐกิจโดยสมบูรณ์ต่อโรตี่เซียใต้ ดังนี้

ประเด็นแรก การลงโทษทางเศรษฐกิจแต่เพียงบางส่วนต่อโรตี่เซียใต้ ได้แก่ข้อมติที่ 232 ปี ค.ศ. 1966 ซึ่งได้วางมาตรการห้ามรัฐต่าง ๆ นำเข้าสินค้าจากโรตี่เซียใต้ และส่งออกสินค้าจากรัฐต่าง ๆ ไปยังประเทศโรตี่เซียใต้ และห้ามให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และเศรษฐกิจ ต่อโรตี่เซียใต้ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

ก. มาตรการห้ามการนำเข้าสินค้าของโรตี่เซียใต้
 รัฐสมาชิกจะต้องห้ามการนำเข้าสินค้า 9 ชนิด จากโรตี่เซียใต้ ได้แก่ แอสเบสทอส
 เหล็ก โครเมียม น้ำตาล ไบยาซูบ ทองแดง หนังสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์
 เนื้อสัตว์ และในการนี้รัฐสมาชิกจะต้องห้ามมิให้มีกิจกรรมที่จะส่งเสริมการนำเข้าสินค้าจาก
 โรตี่เซียใต้ และห้ามส่งเงินทุนไปยังโรตี่เซียใต้ เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว

ข. มาตรการห้ามการส่งออกไปยังโรตี่เซียใต้ รัฐสมาชิก
 จะต้องห้ามมิให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการส่งออกอาวุธ กระสุน เครื่องบิน ยานพาหนะ
 และเครื่องมือเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอาวุธ และผลิตภัณฑ์โทรเลียมไปยังโรตี่เซียใต้

ค. มาตรการห้ามให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและทาง
 เศรษฐกิจอื่น ๆ ไปยังโรตี่เซียใต้ รัฐสมาชิกจะต้องไม่ให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ
 และทางการเงินแก่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรตี่เซียใต้

ประเด็นที่สอง ข้อคิดเกี่ยวกับการลงโทษทางเศรษฐกิจโดย
 สมบูรณ์ต่อโรตี่เซียใต้ ได้แก่ ข้อคิดที่ 253 ค.ศ. 1968 ข้อคิดที่ 277 ค.ศ. 1970 และ
 ข้อคิดที่ 388 ค.ศ. 1976 สรุปได้ดังนี้

- ข้อคิดที่ 253 เพิ่มเติมมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ
 ต่อโรตี่เซียใต้ในมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

ก. มาตรการทางด้านการค้า และทางการเงิน
 โดยห้ามรัฐสมาชิกนำเข้าสินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทุกชนิด
 จากโรตี่เซียใต้ และห้ามรัฐสมาชิกส่งเงินทุนใด ๆ ได้แก่โรตี่เซียใต้ ยกเว้น การจ่ายเงิน
 เพื่อสนับสนุนทางการแพทย์ การศึกษา และมนุษยธรรม

ข. มาตรการทางด้านการคมนาคมทางอากาศกับ
 โรตี่เซียใต้ โดยห้ามให้บริการบินที่อยู่ในประเทศสมาชิกดำเนินกิจการการบินไปมา
 ระหว่างโรตี่เซียใต้ และประเทศสมาชิก

ค. มาตรการเกี่ยวกับการเดินทางเข้าประเทศ โดยห้ามรัฐสมาชิก รับบุคคลที่ถือหนังสือเดินทางที่ออกโดยรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวเข้าประเทศ

ง. มาตรการทางด้านการอพยพออกจากโรตี่เซียใต้ โดยห้ามรัฐสมาชิก สนับสนุนให้มีการอพยพออกจากโรตี่เซียใต้

- ข้อมติที่ 277 เป็นข้อมติที่เพิ่มมาตรการลงโทษโดยให้มีการลงโทษทางด้านการทูต และการกงสุล คือให้รัฐสมาชิกตัดความสัมพันธ์ทางการทูต และการกงสุลกับโรตี่เซียใต้ และให้อังกฤษตัดความสัมพันธ์ทางกงสุล และการค้ากับโรตี่เซียใต้

- ข้อมติที่ 388 เป็นข้อมติที่เพิ่มมาตรการลงโทษทางด้านการค้า โดยห้ามรัฐสมาชิก ประกันภัยสินค้าส่งออกจากโรตี่เซียใต้ และที่ทราบหรือเชื่อได้ว่า จะส่งเข้าไปโรตี่เซียใต้ และห้ามรัฐสมาชิก อนุญาตให้กิจการภาครัฐด้านการพาณิชย์ และอุตสาหกรรมของโรตี่เซียใต้ มีสิทธิในชื่อเครื่องหมายการค้า สิทธิพิเศษทางการค้า จดทะเบียนการค้าและบริการอื่น ๆ

2.2 ผลในทางปฏิบัติของข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงในการลงโทษทางเศรษฐกิจแก่ประเทศโรตี่เซียใต้

ข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 232 ค.ศ. 1966, 253 ค.ศ. 1968, 277 ค.ศ. 1970 และ 388 ค.ศ. 1976 เป็นข้อมติที่อยู่ภายในกรอบของหมวดที่ 7 คณะมนตรีความมั่นคงได้ใช้อำนาจตามข้อ 41 ของกฎบัตรสหประชาชาติในการกำหนด มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรตี่เซียใต้ นับเป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์ของสหประชาชาติที่ได้ใช้อำนาจนี้คือ เป็นการตัดสินใจที่มีผลผูกพันรัฐสมาชิก การที่คณะมนตรีความมั่นคงได้อนุมัติข้อมติดังกล่าวออกไปโดยไม่มีการใช้สิทธิยับยั้ง จากสมาชิกถาวรในองค์กรแห่งนี้ ก็เนื่องมาจาก รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวในโรตี่เซียใต้ได้ประกาศเอกราชแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้รับการยินยอมจากอังกฤษ ซึ่งเป็นเจ้าของอาณานิคมแห่งนี้ อีกทั้งยังปกครองประเทศโดยใช้ลัทธิแบ่งแยกผิว (racism) ซึ่งลัทธิดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่ประชาคมโลกรังเกียจ และขัดกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่อนุวัติโดยสมัชชา

สหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. 1948 อย่างไรก็ตามแม้ว่าข้อมติดังกล่าวถือเป็นข้อมติที่มีผลผูกพัน รัฐสมาชิกให้ต้องปฏิบัติตาม แต่ปรากฏว่ายังมีประเทศบางประเทศไม่ยอมปฏิบัติตามข้อมติดังกล่าว โดยยังคงดำเนินการค้าขายกับโรตซีเซียใต้ อาทิ ประเทศแอฟริกาใต้ โบรตุเกส สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ทำให้รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวสามารถผ่านมรสุมทางเศรษฐกิจไปได้ ในระยะแรก ซึ่งต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงก็สามารถวางมาตรการต่าง ๆ ในการลงโทษ รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวเป็นการเพิ่มเติมตามข้อมติที่ 277 ปี ค.ศ. 1970 และข้อมติที่ 388 ปี ค.ศ. 1976 เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการวางมาตรการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหา หรือเป็นการบีบบังคับและกดดันรัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวขาวให้ต้องยอมประนีประนอมเพื่อให้ ชนผิวดำซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ใช้สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจของคณะมนตรีความมั่นคงจึงส่งผลให้โรตซีเซียใต้ได้รับผลกระทบ ทางด้านเศรษฐกิจในระยะเวลาดังกล่าว ทำให้โรตซีเซียใต้ถูกโดดเดี่ยวในเวทีการเมือง ระหว่างประเทศ เนื่องจากรัฐสมาชิกส่วนใหญ่ของสหประชาชาติไม่ติดต่อกับค้าขาย และตัด ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการทูตด้วย จนทำให้ระบบเศรษฐกิจในโรตซีเซียใต้ได้รับความเสียหาย ขาดเงินตราหมุนเวียนภายในประเทศ และต่อมาเมื่อมหาอำนาจ อาทิ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ประกาศนโยบายของตนว่าจะปฏิบัติตามข้อมติของสหประชาชาติ ในปัญหาโรตซีเซียใต้ ในปี ค.ศ. 1974 และปี ค.ศ. 1976 ตามลำดับแล้ว มาตรการ ลงโทษของคณะมนตรีความมั่นคงจึงเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ส่งผลให้เอียน สมิต ต้องยอมอ่อนข้อเจรจาประนีประนอมในการโอนอำนาจให้ชนผิวดำ ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศจน บรรลุผลโดยการทำข้อตกลงที่ทำเนียบแองคาสเตอร์ กรุงลอนดอน ในปลายปี ค.ศ. 1979 และเป็นที่ที่คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติยกเลิก มาตรการการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อ โรตซีเซียใต้ด้วย²⁶

3. บทบาทของเลขาธิการสหประชาชาติ

องค์กรของสหประชาชาติที่มีบทบาทในปัญหาเอกราชของโรตซีเซียใต้ อีก องค์กรหนึ่งคือ เลขาธิการสหประชาชาติ โดยมีเลขาธิการสหประชาชาติเป็นตัวแทนของ

²⁶ Resolution 460, 1979.

องค์กรแห่งนี้ เลขาธิการสหประชาชาติได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในปัญหานี้เป็นครั้งแรก ตาม
 ข้อมติที่ 1760 (XII) ปี ค.ศ. 1962 ของสมัชชา บทบาทของเลขาธิการในด้านต่าง ๆ
 มีดังนี้

3.1 ด้านการเป็นผู้ประสานไมตรี (Good offices) ในปี ค.ศ. 1962
 เลขาธิการสหประชาชาติคือ นายอุตัน (U Thant) ได้ดำเนินการเป็นผู้ประสานไมตรี
 ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโรตี่เซียใต้ โดยได้ดำเนินการเจรจากับผู้แทน
 ถาวรของอังกฤษประจำสหประชาชาติเพื่อให้อังกฤษพิจารณา ดำเนินการแก้ไขสถานการณ์
 การเมือง การปกครอง และให้ชนผิวดำซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ใช้สิทธิในการ
 ปกครองตนเองเป็นการเร่งด่วน เพื่อป้องกันมิให้เกิดสถานการณ์ที่ร้ายแรงขึ้นในโรตี่เซียใต้
 ตามข้อมติที่ 1760 (XVII) ของสมัชชา ภายหลังการเจรจาเลขาธิการได้รายงานผลแก่
 สมัชชาว่าอังกฤษยังไม่ยอมปฏิบัติตามข้อมติของสมัชชา

ในปี ค.ศ. 1978 คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติให้เลขาธิการ
 สหประชาชาติ (นายเคิร์ท วอล์คไฮต์) ได้ดำเนินการติดต่อเจรจาทวิภาคีกับอังกฤษ และ
 สหรัฐอเมริกา²⁷ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตึงเครียดของอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาที่ได้ร่วม
 กันเสนอแผนการสันติภาพแก่รัฐบาลชนกลุ่มน้อยผิวดำในโรตี่เซียใต้ ซึ่งเรียกว่า "The
 Anglo-American Plan" ซึ่งเลขาธิการสหประชาชาติได้รายงานคณะมนตรีความมั่นคง
 ว่า อังกฤษและสหรัฐอเมริกาค่าดำเนินการจัดประชุมขึ้น เพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 กับปัญหานี้ได้เจรจาทวิภาคีเพื่อยุติปัญหาตามแผนการดังกล่าว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจาก
 เอียน สมิธ ปฏิเสธแผนการนี้ ซึ่งคณะมนตรีความมั่นคงได้รับทราบและได้มีการประชุมเพื่อ
 กำหนดแนวทางโดยการออกข้อมติวางแผนทางในการคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีการมอบ
 อำนาจการปกครองประเทศให้กับคนผิวดำ ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศในเวลาต่อมา

3.2 ด้านการเป็นผู้รวบรวมรายงานการปฏิบัติตามข้อมติสหประชาชาติของ
รัฐสมาชิก ตามที่คณะมนตรีความมั่นคงได้ดำเนินการลงโทษทางเศรษฐกิจแก่โรตี่เซียใต้

²⁷ Resolution 423, 1978.

ตามข้อมติที่ 232 (XXI) ในปี ค.ศ. 1966 และข้อมติที่ 253 (XXII) ในปี ค.ศ. 1968 แล้ว ขณะเดียวกันคณะมนตรีความมั่นคงก็ได้มีมติให้เลขาธิการสหประชาชาติติดตามผลการปฏิบัติตามข้อมติดังกล่าวของรัฐสมาชิก²⁸ และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เลขาธิการสหประชาชาติจึงมีบทบาทเป็นผู้รวบรวมรายงานจากรัฐสมาชิกเกี่ยวกับรายงานการตัดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ากับโรตส์เซียดัตช์ ซึ่งเลขาธิการสหประชาชาติได้รายงานผลการปฏิบัติการต่อสมาชิก และคณะมนตรีความมั่นคง ต่อมาเมื่อได้ปรากฏว่ามีประเทศบางประเทศ เช่น แอฟริกาใต้ และโปรตุเกส ที่ยังไม่ปฏิบัติตามข้อมติดังกล่าว คณะมนตรีความมั่นคงจึงได้มีมติจัดตั้ง "คณะกรรมการว่าด้วยมาตรการลงโทษ" เพื่อดำเนินการตรวจสอบรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อมติจากรัฐสมาชิก โดยให้เลขาธิการสหประชาชาติเป็นผู้รวบรวมรายงานที่รัฐสมาชิกส่งมาให้คณะกรรมการว่าด้วยมาตรการลงโทษ²⁹ พิจารณาย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะวางมาตรการในการลงโทษทางเศรษฐกิจให้ได้ผลต่อไป

3.3 ด้านการเป็นผู้ดำเนินการจัดการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยปัญหาโรตส์เซียดัตช์ นายเคิร์ท ว็อลด์ไฮม์ (Kurt Waldheim) เลขาธิการสหประชาชาติได้ร่วมกับประธานคณะกรรมการพิเศษ 24 ประเทศ ในการจัดการประชุมนานาชาติเพื่อสนับสนุนประชาชนซิมบับเว และนามิเบีย ณ เมืองมาปูโต ประเทศโมซัมบิก ระหว่างวันที่ 16-21 พฤษภาคม 2520 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเคลื่อนไหวแสวงหาการสนับสนุนและความช่วยเหลือแก่ประชาชนทั้ง 2 ประเทศ ในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพและการปกครองตนเอง ซึ่งในการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนประมาณ 500 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากรัฐสมาชิก 92 รัฐ และผู้แทนพิเศษและขบวนการเพื่อเสรีภาพอีกเป็นจำนวนมาก ผลการประชุมได้มีคำออก "คำประกาศมาปูโต" ว่าที่ประชุมจักดำเนินการให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อประชาชนชาวซิมบับเวในการต่อสู้เพื่อเอกราช ซึ่งนับเป็นการจัดการประชุมที่ได้รับความสำเร็จมากของสหประชาชาติ

²⁸ Resolution 232 (XXI), 1966.

²⁹ Resolution 253 (XXII), 1968.

3.4 ด้านการเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อยในการเลือกตั้งทั่วไปในโรตียีใต้

หลังจากที่ชนเผ่าดำและชนเผ่าขาวสามารถตกลงแก้ไขปัญหาเอกราชของโรตียีใต้ได้แล้ว จึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1980 เพื่อให้ชนเผ่าดำส่วนใหญ่ได้ใช้สิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ในการนี้ นายเคิร์ท วัลด์ไฮต์ ได้จัดตั้งคณะกรรมการให้ไปสังเกตการณ์เลือกตั้งดังกล่าวในประเทศโรตียีใต้ ซึ่งคณะกรรมการได้รายงานให้เลขาธิการสหประชาชาติได้ทราบว่าการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นไปอย่างเป็นระเบียบ และได้รายงานถึงสภาพความเสียหายของโรตียีใต้ที่ได้รับจากสงครามกลางเมืองก่อนที่จะมีการยุติปัญหา ซึ่งเลขาธิการรับทราบผลการเลือกตั้งด้วยความพอใจและกล่าวว่า สหประชาชาติพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือสาธารณรัฐซิมบับเว ในการพัฒนาประเทศ ภายหลังจากได้รับเอกราชในวันที่ 18 เมษายน 1980 ต่อไป

จากการที่ได้พิจารณาบทบาทของสหประชาชาติในการดำเนินการเพื่อให้โรตียีใต้ได้รับเอกราชโดยผ่านองค์กรหลัก 3 องค์กร ได้แก่ สมัชชา คณะมนตรีความมั่นคง และเลขาธิการสหประชาชาติแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าสหประชาชาติได้ดำเนินการบทบาทที่สอดคล้องกับหลักการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (Self-determination) ตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ และจากการศึกษาวิจัยได้พบว่าสหประชาชาติได้พยายามแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของโรตียีใต้ โดยใช้แนวทาง 2 แนวทางคือ การแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์โดยสันติวิธี (Peaceful Settlement) และการใช้มาตรการบีบบังคับ (enforcement action) ซึ่งสามารถจะพิจารณาโดยสรุปได้ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์โดยสันติวิธี สำหรับบทบาทของสหประชาชาติ

ในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของโรตียีใต้ โดยแนวทางระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี ได้แก่ การเจรจาการประสานไมตรี เพื่อแสวงหาการยุติปัญหาโดยสันติวิธีตลอดระยะเวลาที่เกิดปัญหา ซึ่งเห็นได้จากการที่นายอู๋ ถัน ได้เป็นผู้ประสานไมตรีกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโรตียีใต้ โดยได้เจรจากับตัวแทนของอังกฤษในสหประชาชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางในการประนีประนอมยุติปัญหา และจากการที่นายเคิร์ท วัลด์ไฮต์ ได้ดำเนินการติดต่อเจรจาทวิภาคีกับอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับแผนการสันติภาพร่วมกันระหว่างอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เพื่อยุติปัญหาในโรตียีใต้ ในปี ค.ศ. 1978 ซึ่งทำให้

เลขาธิการสหประชาชาติ ได้เป็นผู้ประสานข้อคิดเห็นของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำ
รายงานเสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคงและสมัชชาเพื่อวางเป็นแนวปฏิบัติต่อสมาชิกในการ
แก้ไขปัญหาเอกราชของโรดีเซียได้ เป็นต้น

2. การใช้มาตรการบีบบังคับ การใช้มาตรการบีบบังคับในการ
แก้ไขปัญหาเอกราชของโรดีเซียได้ นั้น ได้แก่ การที่คณะมนตรีความมั่นคงลงมติอันมีผลผูกพัน
ให้รัฐสมาชิกสหประชาชาติทั้งหมดร่วมมือกับคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อยุติภัยคุกคามต่อสันติภาพ
และความมั่นคงระหว่างประเทศ อันสืบเนื่องมาจากการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวของรัฐบาล
ชนกลุ่มน้อยผิวขาว และการที่รัฐบาลผิวขาวดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศบาง
ประเทศในเรื่องกำลังอาวุธเพื่อปราบปรามชนพื้นเมืองผิวดำในโรดีเซียได้ มาตรการบีบ
บังคับดังกล่าวก็คือ มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ การตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลชน
กลุ่มน้อยผิวขาวในโรดีเซียได้ นอกจากนี้คณะมนตรีความมั่นคงยังได้ติดตามผลการปฏิบัติตาม
ข้อมติของรัฐสมาชิก รวมทั้งเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามข้อมติในการแก้ไขปัญหาย่างเป็น
ขั้นตอนและต่อเนื่องจนเป็นผลให้ประเทศโรดีเซียได้ถูกโดดเดี่ยว (Isolation) จากประชาคม
ระหว่างประเทศและได้รับความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจการค้าการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็น
การใช้มาตรการบีบบังคับภายใต้ข้อ 41 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งนับเป็นการสร้างพลัง
กดดันอีกทางหนึ่งให้เอียน สมิธ ยอมอ่อนข้อประนีประนอมกับอังกฤษและขบวนการชาตินิยมใน
โรดีเซียได้ เพื่อสันติภาพในโรดีเซียได้ที่ทำเนียบแลงคาสเตอร์ กรุงลอนดอน ในเดือนธันวาคม
ปี ค.ศ. 1979